

צו לפי סעיף 45 לפקודת רופאי השיניים (נוסח חדש), התשל"ט-1979

החלטה 32-13

בפני:

השופט (בדימוס) אמנון סטרשנר

בעניין שבין:

הקובל

המשנה למנכ"ל משרד הבריאות

ע"י ב"כ – עוד יונתן ברג

לבין:

הנקבל

ד"ר יוסף ספדי

ע"י ב"כ – עו"ד אלון גלעד

ה ח ל ט ה

העובדות והקובלנה

1. ביום 29.3.2009, הגיש המשנה למנכ"ל משרד הבריאות, ד"ר בועז לב, קובלנה כנגד ד"ר יוסף ספדי, רופא שיניים מורשה, שמענו [REDACTED] (להלן – **ד"ר ספדי או הנקבל**), על כי נהג בדרך שאינה הולמת רופא שיניים מורשה, כאמור בסעיף 45(1) לפקודת רופאי השיניים [נוסח חדש] התשל"ט-1979, וכן גילה רשלנות ו/או חוסר יכולת כאמור בסעיף 45(3) לפקודה.

2. להלן עובדות המקרה: המתלוננת פנתה למרפאה בה עבד הנקבל בקרית שמונה, ביום 16.10.2001 לבדיקה והתייעצות, ולאחר שבדק אותה קבע הנקבל שיש לבצע כ- 11 כתרים ושתי סתימות. ביום 12.11.01 הודבקו הכתרים הסופיים, באמצעות דבק זמני.

לאחר הדבקת הכתרים, סבלה המתלוננת מדלקות חניכיים חריפות סביב הכתרים, דימומים בחניכיים, רגישות לחום וקור, ועוד. בחדש אוגוסט 2002 פנתה המתלוננת לקבלת עזרה ראשונה במרפאת קופת חולים, ואזי הוברר כי בלסת העליונה, בה הותקנו הכתרים, קיים טיפול שיקומי לקוי ומוקדים רבים של עששת פעילה. ד"ר יוסף אזואלוס, מומחה בשיקום הפה, שבדק את המתלוננת ביום 30.8.02, מצא שורה ארוכה של ליקויים וממצאים חמורים בשינייה, כמפורט בסעיף 1.5 לכתב הקובלנה. עוד נקבע, כי הרשומה הרפואית בתיק הרפואי של המתלוננת נוהלה על-ידי הנקבל בצורה רשלנית, וחסרים בה פרטים רבים.

3. המתלוננת הגישה תביעה אזרחית נגד הנקבל, וביום 4.6.2006 חייב בית משפט השלום בקריית שמונה את ד"ר ספדי לשלם למתלוננת פיצויים בסך 184,672 ש"ח. הנקבל לא שילם למתלוננת את הפיצויים שנפסקו לחובתו. יצוין, כי הנקבל לא היה מבוטח בביטוח אחריות מקצועית.

עוד עולה מכתב הקובלנה, כי הנקבל לא השיב לשלוש פניות של ד"ר מוטשניק מהאגף לאבטחת איכות במשרד הבריאות.

דוח ועדת המשמעת

4. בפתח חוות דעתה הארוכה והמפורטת, דחתה הוועדה את טענותיו המקדמיות כי הקובלנה הוגשה כנגדו מבלי שהתקבלה התייחסותו – שכן פניותיה של ד"ר מוטשניק לא הגיעו אליו, או כי הייתה "מגמתיות" בהגשת התלונה כנגדו, כטענתו. הוועדה קבעה, כי הקובלנה הוגשה על-סמך חומר הראיות שהיה בפני משרד הבריאות עובר להגשתה, ובהסתמך על חוות דעתו של ד"ר אזולוס, אשר לא הוכחש כי הוא שערך את חוות הדעת למתלוננת לצורך הגשת התביעה האזרחית, בה היא זכתה.

הוועדה, בהרכב ד"ר שלמה זוסמן – יו"ר; ד"ר חגי סלוצקי ועו"ד רות הורן – חברים, אף דחתה את טענת הנקבל כי היה שיהוי בהגשת הקובלנה נגדו, שהוגשה רק בשנת 2009, בחלוף כתשע שנים מאז הטיפול, תוך שקבעה כי: "האינטרס הציבורי מחייב את מיצוי הדין המשמעתי עם הנקבל".

5. לאחר ששמעה עדויות ועיינה בכל החומר הרפואי שהוצג בפניה, הגיעה הוועדה למסקנה, שהנקבל כשל בהתנהגות המצופה מרופא שיניים, הן לגופו של הטיפול והן בקשר לניהול רישום הטיפול.

הוועדה דנה ביסודיות, אחת לאחת, בסעיפי הקובלנה שהוגשה נגד המתלונן, התייחסה לתגובותיו של הנקבל, וקבעה – חד משמעית – כי במרבית המעשים המיוחסים לו, התרשל ההתרשלות חמורה בטיפולו כרופא שיניים מורשה. בלשון הוועדה:

"... הנקבל סטה בבאופן משמעותי מרמת הטיפול המקובלת והצפויה ממנו כרופא שיניים באופן בו ביצע את ההכתרה של השיניים, הואיל וביצע שיקום נרחב בלא שעמד לנגד עיניו צילום סטאטוס פריאפיקלי, משהזניח את הטיפול בעששת, כמו גם משלא תיעד ברשומה הרפואית מידע מהותי שאותו נדרש לתעד בה..." (עמ' 19 לדוח הוועדה מיום 29.1.13).

עוד קבעה הוועדה כי הנקבל נהג בדרך שאינה הולמת מורשה לריפוי בשיניים, בכך שלא ביטח עצמו בביטוח אחריות מקצועית.

לפיכך, הגיעה הוועדה למסקנה שהנקבל עבר עבירת משמעת לפי סעיפים 45(1) ו- (3) לפקודת רופאי השיניים.

הוועדה החליטה להמליץ לזכות את הנקבל מאי ההתייחסות לשלוש פניות של ד"ר מוטשניק, לאחר שנותר בלבה ספק אם המכתבים הגיעו אליו. גם לגבי אי תשלום החיוב הכספי בפסק הדין בתביעה האזרחית, סברה הוועדה כי אין להרשיע את הנקבל בעבירת משמעת, שכן לא הוכח כי קיימים כללי אתיקה בנושא, אשר הנקבל הפר אותם.

6. בבואה לשקול את העונש לו ראוי הנקבל בגין התנהגותו בפרשה זו, הדגישה הוועדה את חומרת התנהגותו, מהצד האחד, ואת הנסיבות המקילות שעיקרן, משך הזמן הרב שחלף מאז ביצוע העבירות ועד סיום ההליכים המשפטיים (כ- 12 שנה), וכן את מצוקתו הכלכלית של הנקבל – מהצד האחר.

לאחר שיקול מכלול נסיבות המקרה, הן המקילות והן המחמירות, המליצה הוועדה להתלות את רישונו של הנקבל לעסוק ברפואת שיניים למשך חדשיים (2).

החלטה

7. ועדת המשמעת הנכבדה בחנה ביסודיות רבה את פרטי המעשים השונים שיוחסו לנקבל, ד"ר יוסף ספדי, והוציאה תחת ידה דוח בהיר ומפורט, המתייחס להיבטים השונים של המקרים.

הנני סומך ידיי על ממצאי הוועדה, מסקנותיה והמלצותיה, בכל הכרוך הן להמלצה להרשיע את הנקבל במעשים המיוחסים לו והן באשר לזיכויו מחלק מהמעשים שיוחסו לו. הוועדה הפעילה שיקול דעת מעמיק ונרחב בסוגיות השונות - שמרביתן רפואיות מקצועיות - וכמנהגי, אינני נוהג להתערב בממצאים אלה.

גם אמצעי המשמעת שהומלץ על-ידי הוועדה הנכבדה בפרשה זו – חדשיים התליית רישיון – נראה לי סביר והולם, בנסיבות המקרה, והנני נכון לאמצו. ייאמר כאן, כי אלמלא התקופה הארוכה שחלפה מאז האירועים ועד לסיום ההליכים, היה מקום להחמיר בענשו של הנקבל אף מעבר להמלצת הוועדה.

8. המלצת הוועדה אף תואמת את רמת הענישה בהחלטות דומות, כגון **החלטה 11-12 המשנה למנכ"ל משרד הבריאות ג. ד"ר אבי סלומון** (מיום 7.6.12), עליו הושת אמצעי משמעת של התליית רישיון למשך שלושה חדשים, בנסיבות דומות למדיי למקרה שבפנינו. יצוין, כי אמצעי משמעת זה אושר על-ידי בית המשפט המחוזי בירושלים, אשר דן בערר שהגיש ד"ר סלומון נגד הרשעתו ונגד חומרת העונש – ודחה אותו (**עש"א 2424-10-12 ד"ר אבי סלומון ג. שר הבריאות** – מיום 14.7.13).

אשר על כן, הנני מחליט להתלות את הרשיון של הנקבל, ד"ר יוסף ספדי, מלעסוק ברפואת שיניים למשך חדשיים (2), החל מיום 1.12.13.

ניתנה היום, 15 אוקטובר 2013, יא חשון תשע"ד.

יש להפיץ החלטה זו, כמקובל.

אמנון סרשנוב, שופט (בדימוס)

ועדה מיוחדת לפי סעיף 47 לפקודת רופאי השיניים [נוסח חדש], התשל"ט-1979

29.9.2013

לכבוד
שר הבריאות

ועדה מיוחדת לפי סעיף 47 לפקודת רופאי השיניים [נוסח חדש], התשל"ט-1979

בענין:

הקובל: המשנה למנכ"ל משרד הבריאות, ע"י ב"ב עוה"ד יונתן ברג, מהלשכה
המשפטית של משרד הבריאות

הקובל

נגד

הנקבל: ד"ר יוסף ספדי, רופא שיניים מורשה, [REDACTED] ע"י ב"ב אלון
גלעדי

הנקבל

דין וחשבון לפי סעיף 48 לפקודת רופאי השיניים [נוסח חדש],
התשל"ט-1979

1. הקובלנה –

ביום 29.3.2009, הוגשה קובלנה כנגד הנקבל, על כי נהג בדרך שאינה הולמת מורשה לריפוי שיניים, כאמור בסעיף 1)45 לפקודת רופאי השיניים [נוסח חדש], התשל"ט-1979 (להלן – הפקודה) וכן גילה רשלנות ו/או חוסר יכולת כאמור בסעיף 3)45 לפקודה, בטיפול בכ.א. (להלן – המתלוננת).

2. הוועדה –

אנו הח"מ, מונינו על ידך להיות ועדה שתדון בקובלנה, לפי הוראות סעיף 47 לפקודה (להלן – הוועדה).

3. החלטת הביניים –

בהחלטת ביניים שניתנה, ביום 29.1.2013 (להלן - **החלטת ביניים**), מצאנו שהנקבל עבר עבירות משמעת כדלקמן:

- (1) הנקבל גילה רשלנות ו/או חוסר יכולת כאמור בסעיף 45(3) לפקודה. זאת הואיל ובטיפול במתלוננת, הנקבל סטה באופן משמעותי מרמת הטיפול המקובלת והצפויה ממנו כרופא שיניים. זאת, הן הואיל והכתרת השיניים שבוצעה על ידו היתה לקויה, הן הואיל וביצע שיקום נרחב בלא שעמד לנגד עיניו צילום סטאטוס פריאפיקלי, הן משום שהזניח את הטיפול בעששת, והן משום שלא תעד ברשומה הרפואית מידע מהותי שאותו נדרש לתעד בה, לפי הוראות חוק ולפי ההנחיות;
- (2) הנקבל נהג בדרך שאינה הולמת מורשה לריפו שיניים, כאמור בסעיף 45(1) לפקודה. זאת הואיל והתנהל באופן שאינו תואם את העקרונות המנחים בתחום עיסוקו כרופא שיניים, משלא ביטח עצמו בביטוח אחריות מקצועית. החלטת הביניים מצורפת כחלק מדין וחשבון זה.

4. טענות הצדדים לענין העונש המשמעי –

בדיון שהתקיים ביום 26.2.2013, טענו ב"כ הצדדים לעניין אמצעי המשמעת הראוי, בנסיבות העניין.

טענות ב"כ הקובל -

ב"כ הקובל טען כי בנסיבות העניין ולאור חומרת המקרה, ראוי להתלות את רשיונו של הנקבל, לתקופה של שישה חדשים לפחות. לעניין השיקולים בקביעת העונש המשמעי, הפנה ב"כ הקובל הפנה לאמור בפסק הדין בעניין סבין¹ לפיו יש לתת את הדעת לסכנה הנשקפת לציבור מחזרה על מעשיו של הנקבל.

ב"כ הקובל עמד על כך שהליקויים בטיפול, שניתן על ידי הנקבל למתלוננת, חמורים ולא מתיישבים עם רמת טיפול מקובלת וסבירה. בין היתר מדובר בטיפול שיקומי נרחב שבוצע, בלא שעמד לנגד עיני הנקבל צילום סטטוס, בלא שקדם לו טיפול בעששת כנדרש, וברישומים רפואיים היו לקויים וחסרים, כאשר בנוסף לכך, הנקבל גם לא היה מבוטח בביטוח אחריות מקצועית כנדרש.

לדברי ב"כ הקובל, לא מדובר במעשה שנעשה בהיסח דעת או בכשל חד פעמי, כי אם בתכנון ובביצוע לקויים, המעידים על רמת הידע המקצועי והנסיון של הנקבל וכי לפיכך קיים חשש לכך שמקרים כגון זה יישנו.

ב"כ הקובל הוסיף כי בקביעת העונש המשמעי, יש לתת את הדעת לכך שהנקבל פגע בכבוד המקצוע ובאמון הציבור בו, כמו גם לצורך בהרתעה ובהעברת מסר ברור, לכלל רופאי השיניים, כי טיפול שיניים ברמה כגון זו, אינו מקובל.

ב"כ הקובל התייחס לזמן שחלף מאז ביצע הנקבל את הטיפול במתלוננת. לדבריו אמנם מדובר בטיפול שבוצע במהלך שנת 2001, אלא שהתלונה הגיעה למשרד הבריאות זמן רב לאחר מכן, מה גם שהדיון הראשון בקובלנה היה אמור להתקיים עוד בשנת 2009 אלא שהדיון בה השתהה, מסיבות הקשורות בנקבל ובייצוגו בהליך זה, כאשר הדיון בקובלנה נדחה פעמים רבות, על מנת לאפשר לנקבל להתגונן כראוי.

לטענת ב"כ הקובל, במקרה זה לא היה בזמן שחלף מאז הטיפול, כדי לפגוע ביכולתו של הנקבל להתגונן בהנתן שהרשעת הנקבל מבוססת על צילומים שבוצעו לפני ואחרי הטיפול, מה גם שמדובר בהליך משמעי שעליו לא חלים דיני ההתיישנות. ב"כ הקובל הפנה לאמור בפסק הדין בעניין פרופ' סמולנסקי² ובפסק הדין בעניין כרמי³ וטען כי במקרה זה מדובר בפגיעה בסטנדרטים המקצועיים ואף אם מדובר בטיפול שבוצע לפני זמן רב, לא ניתן לעבור על ההתנהלות החמורה של הנקבל לסדר היום ונדרש להעביר מסר ברור לאנשי המקצוע.

טענות ב"כ הנקבל -

¹ ע"א 50/91 ד"ר אדגר סבין נ' שר הבריאות, פדי מ"ד(1), 47

² ע"א 38725-06-12 סמולנסקי נ' כ"ה השופט (בדימ') אמנון סטרשנוב ואח', ניתן ביום 10.3.2013

³ עליע 18/84 עדי כרמי נ' פרליט המדינה, פ"ד מד(1) 353

ב"כ הנקבל טען שאמצעי המשמעת הראוי, יהא בהתרעת הנקבל. ב"כ הנקבל טען כי לאור האמור בהחלטת הביניים, מדובר ביריעה מצומצמת, באופן משמעותי, מזו שנטענה בקובלנה. זאת כאשר טענות חמורות שנטענו כנגד הנקבל בקובלנה נדחו, לרבות טענה בדבר יושרו של הנקבל. טענות אלה היו תלויות מעל ראשו של הנקבל משך שנים ארוכות, כאשר מאז הטיפול ועד שהוגשה התלונה, חלפו כשבע שנים וכיום מדובר ב - 12 שנים מאז הארוע, במהלכן נגרם לנקבל סבל רב, לרבות פגיעה בפרנסתו.

ב"כ הנקבל טען כי חלוף הזמן מאז הארוע צריך שיביא להקלה משמעותית בעונש המשמעותי. לעניין זה הפנה ב"כ הנקבל לפרשת דראגימה⁴, לפסק הדין בעניין שמעון חרמון⁵ וכן לפסק הדין בעניין מוסקונה. ב"כ הנקבל הוסיף כי בעניין זה, מדובר במקרה אחד וברופא ותיק העובד במקצועו מזה כ-24 שנים, כאשר לא הוגשה תלונה בקשר לעבודתו, בין אם לפני מקרה זה ובין אם לאחריו.

ב"כ הנקבל הוסיף כי יש גם להביא בחשבון את העובדה שבעולה מהחלטת הביניים, הנקבל לא היה מודע לקיומה של התלונה, וכי יכול שאילו התאפשר לנקבל להתייחס לאמור בתלונה, הקובלנה כלל לא היתה מוגשת.

הנקבל נמצא במצב כלכלי קשה, הן כתוצאה מהפרשה והן לאור השלכותיה על מצבו האישי, כאשר הנקבל עושה כל שביכולתו לשקם את עצמו. הנקבל עובד כיום כרופא שיניים שכיר. לנקבל שתי בנות בגיל 16 ובגיל 18 והתלית רשיונו תפגע בו באופן קשה. מעבר לכך שאין הצדקה, בנסיבות העניין, להתלות את רשיונו של הנקבל, התלית הרשיון לא תתרום דבר לעניין העברת מסר לציבור רופאי השיניים, לאור הנסיבות הספציפיות של המקרה.

5. המלצת הוועדה –

הפרשה שברקע הקובלנה, מתייחסת לטיפול שניתן על ידי הנקבל למתלוננת, בתקופה שמיום 16.10.2001 ועד ליום 12.11.2001 וכן בשני מועדים נוספים בהם פנתה המתלוננת לנקבל בתלונה על כאבים ודלקות חניכיים שהאחרון שבהם היה בחודש יוני 2002. בתקופת הטיפול הראשונה, ביצע הנקבל בפיה של המתלוננת שתי סתימות וכן טיפול שיקומי נרחב שכלל 11 כתרין והוא הסתיים בהדבקה זמנית של הכתרין. בהמשך, לאחר שהמתלוננת שבה ופתנה לנקבל בתלונה על כאבים קשים, הנקבל טיפל במוקדי עששת בשתי שיניים שלא טופלו על ידו קודם לכן. לתחילת הטיפול קדמו שני ביקורים של המתלוננת אצל הנקבל, אשר התלוננה על פגמים אסתטיים. למתלוננת הוצע טיפול אורתודונטי, אלא שהיא העדיפה טיפול שכלל הכתרה של שיניים, שהוצע לה לבקשתה, על ידי הנקבל, כחלופה לטיפול האורתודונטי שהמתלוננת לא היתה מעוניינת בו. כחדשיים לאחר הטיפול האחרון אצל הנקבל, פנתה המתלוננת למומחה שהפנה אותה לביצוע צילום סטאטוס פריאפיקאלי, התומך בעיקרי חוות הדעת שהוכנה על ידי המומחה, המצביעה, בין היתר, על קיומה של דלקת חניכיים חריפה סביב הכתרין ומוקדים של עששת חריפה, כאשר הכתרין שהנקבל התקין לקויים והאופן שבו הם הותקנו, מסכנים את שיניים והחניכיים כאחת.

כאמור בהחלטת הביניים, מצאנו שהנקבל גילה חוסר יכולת ו/או רשלנות חמורה במילוי תפקידו כמורשה לריפוי שיניים, כמשמעה בסעיף 45(3) לפקודה, בשני הקשרים:

הן הואיל והטיפול של הנקבל במתלוננת לקה בפגמים משמעותיים, כאשר הנקבל סטה באופן משמעותי מרמת הטיפול המקובלת והצפויה ממנו כרופא שיניים. יובהר שלא מצאנו, כאמור בהחלטת הביניים, שההחלטה על הכתרת השיניים כשלעצמה, כתחליף לטיפול אורתודונטי, חורגת ממתחם הטיפול הסביר בנסיבות העניין; והן לאור העובד שהנקבל לא תעד ברשומה הרפואית מידע מהותי שאותו נדרש לתעד בה, לפי הוראות חוק ולפי הנחיות משרד הבריאות.

⁴ ע"ש (י-ם) 5062/05 ד"ר תאופיק דרג'אמה נ' שר הבריאות, ניתן ביום 21.2.2006

⁵ עליע 2531/0, שמעון חרמון נ' הוועד המרכזי של לשכת עורכי הדין, ניתן ביום 16.3.04.

כך גם מצאנו שהנקבל נהג בדרך שאינה הולמת מורשה לריפוי שיניים, כמשמעה בסיף 45(1) לפקודה, הואיל ולא היה מבוטח, בזמן הרלבנטי, בביטוח אחריות מקצועית.

בשלב זה, השאלה העומדת על הפרק הינה, מהו אמצעי המשמעת אשר ראוי לנקוט בו, לאור התנהלות הנקבל, עליה עמדנו בהחלטת הביניים, כמו גם בנסיבות עליהן עמדנו באותה החלטה. האם לאור אלה ניתן להסתפק בהתרעת הנקבל, כטענת בא כחו, או שנדרש לנקוט באמצעי משמעת של התליית רשיונו לעסוק ברפואת שיניים, כטענת ב"כ הקובל ואם כן, אם ראוי שתקופת ההתלייה תעמוד לפחות על שישה חדשים, כטענתו.

אנו סבורים שבעניין העדר הביטוח המקצועי, ניתן היה להסתפק בעונש שלו טען הנקבל. אמנם יש לראות בחומרה את העובדה שהנקבל לא דאג לבטח עצמו בביטוח אחריות מקצועית, כאשר לעניין זה התייחסנו בהחלטת הביניים כמעשה חסר אחריות, שיש בו משום הפרה של אמון הציבור בעוסקים ברפואת שיניים. ואולם בהקשר זה, ניכר בנקבל שהוא הפנים היטב את הלקח ובהחלטת הביניים אף הבאנו מדבריו כי הוא רואה בכך את טעותו העיקרית עליה הוא משלם כבר 12 שנים.

שונים פני הדברים בכל הקשור לליקויים החמורים שנמצאו בטיפול שניתן על ידי הנקבל למתלוננת, כמו גם בתיעוד הפגום ברשומה הרפואית, החסר פרטים חיוניים על מנת להבטיח מהלך טיפול תקין, שהעדרם פוגע גם בהמשך טיפול ועשוי לגרום לנזק בעתיד. שני אלה מחייבים נקיטה באמצעי משמעת משמעותי ומרתיע. לא ניתן להשלים עם רמת טיפול ותיעוד כגון זה, שיש בה גם לפגוע בכבוד המקצוע ובאמון הציבור בעוסקים בו.

ראוי לציין שמדברי הנקבל עלה שהוא הפנים את הלקח כל הנוגע לרשומה הרפואית הלקויה, הוא הודה בכך שהתיעוד הרפואי אינו מפורט כנדרש וציין שכיום הוא נוהג לפרט את כל הנדרש בכרטיס הרפואי. כך גם העיד הנקבל כי בדיעבד הוא מודע לכך שהוא טעה בקשר לטיפול באחת השיניים, כאשר החזיר דנטוס לשן שבוצע בה טיפול שורש לקוי, קודם לכן, על ידי רופא אחר.

באשר ליתר הליקויים טען הנקבל שהוא הקדים את הכתרת השיניים לטיפול בעששת, הואיל והעששת לא היתה סמפטומטית (המתלוננת לא התלוננה על כאבים) וכן הואיל והמתלוננת היתה מעוניינת להקדים את הטיפול בבעיה האסתטית.

כאמור בהחלטת הביניים איננו סבורים שרצונה של המתלוננת יכול להצדיק הזנחה של טיפולים, שמבחינת שיקול דעת מקצועי, נדרש לעשותם, או כי העדר סמפטומטיות במשך בעקבות מחלת העששת, מצדיק הזנחה כאמור. סטנדרד רפואי סביר ומקובל, מחייב להקדים טיפול בעששת ואף בדלקת חניכיים, קודם שפונים לבצע כתרים וודאי שכך, שעה שמדובר בשן הלוקה בעששת חמורה. מה גם שבכל מקרה, מדובר בביצוע הלקוי ביותר של הכתרים.

בא כחו של הנקבל הוסיף וטען, כי בכל מקרה לא מדובר ברשלנות חמורה וכי לא נגרם למתלוננת נזק שאין לו תקנה וחמור כגון זה שנגרם בתקדימים שהובאו על ידי ב"כ הקובל, כגון מעשי אונס שביצע רופא במטופלת, רופא שזנח, במהלך ניתוח, חולה שנפטר, או רופא שביצע מעשי מרמה חמורים. המדובר בטיפול לקוי ביותר, אף אם לא מדובר במעשה שהביא לתוצאה טרגית, ומעבר לסבל שנגרם למתלוננת, לפחות באחת השיניים ההזנחה הביאה לכך שנדרש היה לבצע בה טיפול שורש ומשמע שהשן ניזוקה ללא תקנה.

לא למותר לציין החלטה שניתנה, בחודש יוני 2012, בעניינו של ד"ר סלומון. שם דובר ברופא שיניים שהורשע בקשר לשתי פרשות, שחלק מנסיבות אחת מהן, דומה לנסיבות עניין זה. באותה פרשה, הנקבל הורשע בכך שהתרשל התרשלות חמורה בתיפקודו כרופא שיניים, הואיל וביצע שיקום של השיניים ללא טיפול חניכיים מקדים, ביצע טיפולי שורש לקויים וניהל את הרשומה הרפואית בופן לקוי וחלקי. על הנקבל הוטל עונש של התליית רשיון לתקופה של שלושה חדשים, לאור חומרת מעשיו, בהתחשב בכך שהנקבל לא הפנים את הפגם בהתנהגותו המקצועית ומאידך בהתחשב בנסיבות אישיות חריגות ויוצאות דופן.

אף שדובר בעניין שונה בתכלית, ראוי להביא, לעניין התגובה המשמעתית, את שנאמר בפסק דינו מי שהיה נשיאו של בית המשפט העליון, השופט שמגר, בעניין

אדגר סבין⁶: "מעשיו הבלתי הולמים של רופא, כמו גם התגובה העונושית אשר באה בעקבותיהם, אינם מתרחשים בחלל הריק, ויש בהם כדי להשפיע הן על הציבור העוסקים במקצוע, מחד גיסא, והן על כלל הציבור לדבות על המסופלים מאידך. ראוי איפוא, כי בתהליך עיצובה של התגובה העונושית המשמעתית יינתן ביסודי הולם למצב דברים זה, ויועבר מסר ברור בכל האמור לכללי האסור והמותר במסגרת פעילותו המקצועית של הרופא".

בייחוד הנקבל טען כי יש לתת את הדעת לכך שלא נתנה לנקבל הזדמנות להתייחס לתלונה, קודם שהוגשה הקובלנה, כאשר יכול שאילו כך היה לא היה מקום להגיש את הקובלנה, מה גם שטענות כבדות משקל שנטענו בקובלנה נדחו. בהחלטת הביניים מצאנו, שאין בעובדה שפניות משרד הבריאות לא הגיעו לידי הנקבל, עילה לדחיית הקובלנה ולזיכוי הנקבל, מה גם שבדיעבד נמצא בסיס ראיתי לחלק לא מבוטל מהטענות שבקובלנה. יחד עם זאת, לא נעלם מעניינו שהנקבל נדרש להתמודד עם טענות חמורות, ובהן כאלה המתייחסות ליושרו, שלא נמצא להן בסיס.

כך גם לא ניתן להתעלם מכך שמאז הסתיים הטיפול במתלוננת, חלפו כ-11 שנים, כאשר הקובלנה הוגשה לאחר שחלפו כשבע שנים מסיום הטיפול. אף שהתמשכות הדיון בקובלנה נבע בעיקרו מנסיבות חוזרים ונשנים לאפשר לנקבל ייצוג הולם והגנה ראויה, לאור קשייו למנות עויד שייצגו בהעדר ביטוח רפואי מקצועי ולאור מצבו הכלכלי, מדובר בעינוי דין ממושך ביותר. לעניין השיהוי הממושך, התייחסנו בהחלטת הביניים, שעה שדחינו את טענת בא כחו של הנקבל, כי לאורו יש ליזכות את הנקבל ואולם ראוי שעניין זה ילקח בחשבון בקביעת אמצעי המשמעת אשר ראוי לנקוט בו, זאת גם בהנתן שמדובר במקרה ראשון ויחיד שבו הוגשה תלונה נגדו.

לעניין היות השיהוי שיקול בקביעת העונש המשמעתית התייחס בית המשפט במספר פסקי דין ובהם: פסק הדין בעניינו של ד"ר תאופיק דראג'מה⁷: "הליך משמעת – מעצם טיבו – יש לקיימו ולסיימו ב"זמן אמת" שהרי ככלל מדובר באנשים המשרתים את הציבור ויש צורך מידי – מבחינת האינטרס הציבורי כמו גם מבחינת הנילון – ליישם נכונה את תוצאות ההליך המשמעתית. בענייננו, נראה כי ההליכים המשמעתיים התמשכו מעבר למידה הסבירה ובצדק נתן לכך הנשיא בדימוס משקל בהפחתת רמת הענישה."

בעניין חמור מזה שבפנינו, בפסק הדין בעניינו דל ד"ר דן נגלר⁸ מצא בית המשפט המחוזי לנכון לאור שיהוי ממושך של 13 שנים, להפחית את תקופת ההתליה שעליה החליט שר הבריאות, מארבע שנים לשנתיים.

בפסק הדין בעניינו של ד"ר עקל עקל⁹ נאמר לעניין שיהוי בסדר גודל דומה לזה שבמקרה זה: "הגשת הקובלנה שנים לאחר המועד שבו בוצעו עבירות המשמעת (ושנים לאחר שנתקבלו אצל משרד הבריאות התלונות כלפי המערער) לא רק מקשה על בירור הקובלנה ועלולה במקרים מסוימים להפחית מהאפקטיביות של הענישה המשמעתית, אלא גם פוגעת כשלעצמה בנקבל, השרוי לאורך כל אותה תקופה באי-ודאות באשר לגורלו המקצועי. פגיעה זו בנקבל יש לקחת בחשבון לעניין חומרת העונש בעת המלאת עונש משמעתית על הנקבל". במקרה זה, דובר ברופא שיניים שנגדו הוגשה קובלנה עקב עקב ביצוע רשלני של טיפולי שורש, כמו גם אבחנה לא נכונה ותכנון וביצוע של תוכנית טיפול לא מתאימה. בית המשפט מצא לנכון להפחית את עונשו של רופא השיניים, ובמקום עונש של התלית רשיון לתקופה של שלושה חדשים, להטיל עליו עונש של נזיפה. דא עקא שמעבר לשיהוי הממושך, הביא בית המשפט בגדר שיקוליו לעניין העונש, שיקולים נוספים ובהם העובדה שהנקבל לקח אחריות מלאה על מעשיו, הודה גם בעובדות שאינן נוחות לו וכן העובדה שהנקבל הוא מפרנס יחיד למשפחתו, לאמו ולמשפחתה של אחותו. בית המשפט גם מציין כי המלצת ועדת המשמעת בעניינו של ד"ר עקל נתנה בלא שנתאפשר לו להביא, בפניה, ראיות לעניין העונש.

⁶ ע"א 50/91 אדגר סבין נ' שר הבריאות, פ"ד מז(1), 27.

⁷ ע"ש 5062/05 ד"ר תאופיק דראג'מה נ' שר הבריאות ואח', ניתן ביום 21.2.2006.

⁸ ע"ש 1066-09 ד"ר דן נגלר נ' שר הבריאות ואח', ניתן ביום 18.11.2010.

⁹ ע"ש 005013/06 ד"ר עקל עקל נ' שר הבריאות ואח', נית - ביום 14.8.2007.

ראוי לציין, שבשונה מהמקרה של עקל עקל, במקרה זה, השיהוי בהגשת הקובלנה, נבע במידה רבה מכך שהתלונה עצמה נמסרה למשרד הבריאות באיחור ניכר, כאשר הקובלנה הוגשה כשנה וחצי לאחר שהקובלנה התקבלה אצלו. נציין כי אף בפסקי הדין בעניין כרמי וסמולנסקי, שהובאו על ידי ב"כ הקובל, הכיר בית המשפט בכך כי יש בתקופה ארוכה שחלפה מאז ביצוע עבירה כדי להשפיע על מידת העונש.

זה המקום לציין שהנקבל עשה ככל יכולתו לשתף פעולה במהלך הדיונים בקובלנה, עדותו עשתה רושם מהימן, הוא השיב בכנות על שאלות רבות שהופנו אליו גם על ידי חברי הוועדה ואף הודה שטעה בהקשרים שונים, גם אם לא בכולם. בנקבל, כמו גם ברעייתו שהופיעה לצידו באחד הדיונים, ניכר שהוא ומשפחתו נתונים במצוקה כלכלית קשה, כי הם משלמים מחיר כבד ביותר על הפרשה וכי הם נצבים חסרי אונים מול תוצאותיה. אף שהנקבל הודה במפורש שטעה רק בחלק מההקשרים, ניכר בו שהוא למד את הלקח וספק רב אם יהיו לחזור על מעשים דומים בעתיד.

ואולם, איננו סבורים שניתן, בנסיבות האמורות לעיל, להסתפק באמצעי משמעת הפחות מהתליית רשיונו של הנקבל לעסוק ברפואת שיניים, הן לאור חומרת המעשים והן מבחינה הרתעתית, כאשר מדובר בליקויים חמורים, שבוצעו במהלך טיפול מתמשך, שלא ניתן להשלים עמם.

ואולם לאור השיקולים לקולא שצוינו לעיל ובעיקר לאור השיהוי ועינוי הדין הממושך שהנקבל נתון בו, אנו סבורים שאמצעי המשמעת הראוי יהא בהתלית רשיונו של הנקבל לעסוק ברפואת שיניים, לתקופה של חדשיים.

בסיכום -

לאור כל האמור לעיל, המלצתנו הינה שרשיונו של הנקבל, לעסוק ברפואת שיניים, יותלה לתקופה של חדשיים.

עו"ד רותי הורן
נציגת היועץ המשפטי
לממשלה

ד"ר חגי סלוצקי
נציג הסתדרות רופאי
השיניים

ד"ר שלמה זוסמן, יו"ר